

O NAJBARDZIEJ TYPOWYCH ZMIANACH MORFEMICZNYCH I FONOLOGICZNO-FONETYCZNYCH W TOPONIMII SŁOWEŃSKIEJ

Słowa tematyczne: zmiany morfemiczne, zmiany fonologiczno-fonetyczne, toponimia słoweńska, etymologia słoweńskich nazw geograficznych

Przedmiotem artykułu są wybrane zmiany morfemiczne (I) i fonologiczno-fonetyczne (II) w toponimii słoweńskiej¹. Rozpatrujemy przede wszystkim te nazwy, które dotychczas nie były objaśniane albo zostały objaśnione nieprzekonująco².

Formą wyjściową w hasłach jest nazwa współczesna, zawarta w opracowaniach materiałowo-normatywnych *Słoweńskie nazwy miejscowe* (SKI 1985) oraz *Słoweńskie nazwy miejscowe w Karyntii austriackiej* (Zdovc 1993). Zawierają one także nazwy mieszkańców i przymiotniki derywowane od nazw miejscowych, w tym formy dialektalne. Zapisy historyczne zostały zaczerpnięte ze źródeł i opracowań wydanych przez historyków (Kos 1975; Blaznik 1986–89; Jožefinski zemljevidi 1995–2001). Dokładna obserwacja rozwoju nazw miejscowych nasuwa niekiedy nowe rozwiązania etymologiczne.

I. ZMIANY MORFEMICZNE

1. Wymiana sufiksów ekwiwalentnych³

-(ov)ica → **-(ov)ik** → **-(ov)ka**:

Gábrovka: *Gabrovik (1279 *Gabrovik*, 1843 *Gabrovk*) → *Gabrovka* (1894 *Gabrovka*) (< psł. *grabrъ 'grab');

¹ Inspiracją do podjęcia niniejszego tematu była książka polskiego językoznawcy A. Bańkowskiego (1982).

² Najlepszym dotychczas opracowaniem toponimii słoweńskiej jest praca M. Snoja (2009), zawierająca 1650 artykułów słownikowych, w których objaśniono ok. 4 tys. słoweńskich toponimów. Książka krytycznie streszcza dociekania poprzednich pokoleń językoznawców słoweńskich i obcych oraz uzupełnia je wynikami badań autora.

³ Problematyka ta wyczerpująco została przedstawiona w: Torkar 2012b: 147–148.

Hruševka: *Hruševica (1436 *Chrusewicz*) → *Hruševik (1780 *Hruschouk*) → *Hruševka* (1826 *Hruschouka*) (< psł. *gruša, *kruša ‘grusza’);

Žerjavka: *Žerjavica (1436 *Seryawicz*) → *Žerjavik (1780 *Schereauk*) → *Žerjavka* (1826 *Scherjauka*, 1894 *Žerjavka*) (< psł. *žerav-ǰb ‘żuraw’).

-ina → **-nik** → **-inal-ǰj-**:

Rakitna: *Rakitina (1265 *Raquitina*) → *Rakitnik (1463 *Rakitnik*) → *Rakitina (1689 *Urahitene*) (< psł. *orkyta ‘wierzba rokita’);

Svétina, dial. *Svétje*: *Svetina (1421 *Swettein*, 1524 *Schwettina*) → *Svetnik (1582 *Suetnig*) → *Svetina (1621 *Suetina*, 1780 *Svetina*) (< psł. n. os. *Světъ) (Snoj 2009: 403).

-ǰb → **-bn**:

Ljubno, dial. *Lúbən*: *Ljubelj (1358 *Lewfel*, 1498 *Levfel*) → *Ljubno (1581 *Leiben*, 1689 *Lubno*, 1823 *Ljubno*) (< psł. n. os. **L’ubъ*) (Torkar 2008: 25).

2. Uniwerbizacja

a) przez sufiksację substancywizującą:

hydr. *Dóbršnik* ← *Dobrušnik ← *Dobrušni potok (1073 *in rivo Tobropotoch quod teutonico Guotpach*) (< psł. **Dobrušъnъ(jъ) potokъ* < n. os. *Dobrušъ);

Jéprca (< *Veprica) ← *Vepra gorica (1689 *Eperg* < *Eberberg) (< psł. *vepra gorica ‘wieprzy pagórek’); o zmianie fonetycznej *v > j* zob. niżej (pkt 9);

Knežák ← *Knežji studenec (1431 *Knesok*, 1498 *Grauen Prunn*, 1780 *Kneshak oder Graffenbrunn*) (< psł. *kъnegъ ‘książe’);

Martinják ← *Martinj potok (1377 *Merteinspach*, 1581 *Martin potoc*) (< n. os. *Martin*);

Sinja Gorica → *Svinnica (1689 *Suinize*) (< psł. *svinъna gorica ‘świński pagórek’);

Stríme Njive → *Strmica (1526 *Stermytz*) (< psł. *strъma niva ‘stroma niwa’);

b) przez substancywizację wyrażen przyimkowych:

oron. *Méngore* ← *Med gore (1523 *Zwischen pürg genant in windisch Namengorach*) (< psł. *medъ gory ‘między góry’) (Torkar 2014: 114);

Néverke ← *Med vrhe (1460 *Meduerkch*) (< psł. *medъ vrhy ‘między szczyty’) (Torkar 2009c: 379);

c) przez elipsę:

Jelénje ← *Jelenje polje (1419 *Hirsveld*, 1744 *Jelleine*) (< psł. **elen-je pol’e* ‘jelenie pole’);

Studéno ← *Studeno polje (1162 *Kaltenfeld*) (< psł. **studeno pol’e* ‘zimne pole’);

Vévče ← *Belče polje (1653 *na Belzhem, ys Belzhiga*) (< psł. **Bělъc-je pol’e*) < n. os. *Bělъcъ (Torkar 2009b: 83);

d) przez przekształcenie w zrost albo złożenie:

Béžigrad (‘gród, zamek, do którego się ucieka’, od *bežati* ‘uciekać’ + *grad*) (Torkar 2011: 354). Inne przykłady tego typu złożen w toponimii południowosło-

wiańskiej: *Skočidol*, *Bežidolina*, *Skočiles*, niem. *Atschalas* (w Słowenii i w Karyntii austriackiej), *Skočigrm* (w Hercegowinie), *Скочивур* (w Macedonii), *Pazdigrad* (< **pъzdi-*) (w Chorwacji);

Zanigrad ← *Zvonigrad (1251 *Xuonigrat*, 1579 *in villa Suanegrad*) (< psł. *zvъnigordъ ‘gród, zamek, który dzwoni, dźwięczy, brzmi’, ‘brzmiący gród’, od *zvoniti* + *grad*; słowo *grad* mogło oznaczać miejsce zagrodzone, twierdzę, kościół albo nawet jaskinię, która brzmi, dźwięczy, por. *Zvónigrad*, speleonim na pogórzu Velebit w Chorwacji, pol. *Żmigród* (1155 *Zunigrad*, czyli *Zwnigrad*) i ros. *Звенигород* (Skok 1973: 668; Malec 2003: 280; Torkar 2017: 336). Nieuwzględnienie onomastycznego materiału południowosłowiańskiego przy etymologizacji tej ogólnosłowiańskiej nazwy może prowadzić do błędnych wniosków (Šilov 2009: 99).

3. Fałszywa dekompozycja

Anhovo ← *Vanihovo (1330 *Wanichove*) (< n. os. *Vanih) (Snoj 2009: 46). Forma *Anhovo* powstała w wyniku odrzucenia nagłosowego *v-*.

Ávče (dial. *Avč*) ← *Davč (< psł. *Dalъc-jъ bergъ < n. os. *Dalъcъ, por. stp. n. os. *Dalec*) (Torkar 2016b: 207). Forma *Avč* (dial.) powstała w wyniku reinterpretacji (resegmentacji) nazwy przyimkowej *na Davč w *nad Avč.

4. Derywacja fleksyjna

Dóvje ← *Dolgo polje (por. miejscownik dial. *na Dovjem* = *na Dolgem*, 1029–1045 *Lenginvuelt*, 1689 *Nadougem*) (< psł. **dъlgoje pol’e*) (Ramovš 1924: 38). Badacze słoweńscy objaśniali dotychczas formę *Dovje* jako przykład nietypowej słoweńskiej kontrakcji pełnej formy przymiotnika: *Dolge polje < **Dъlgoje pol’e* (Snoj 2009: 120). W ten sam sposób objaśniali także toponim *Dobrépolje*, *Velesovo* i dial. *Morskje*. Naszym zdaniem formy te powstały najprawdopodobniej na drodze derywacji fleksyjnej z form miejscownikowych *na Dovjem* (dial. dla *na Dolgem*, mian. *Dolgo), *v Dobrém polju (mian. *Dobrópolje), *v Velém selu (mian. *Velóselo), *v Morském* (mian. *Mórsko).

Jereslávec ← dop. od *Jereslavci (1780 *Jeroszlavcze*) (< n. os. *Jaroslavъ).

Mokrónog ← dop. od *Mokronoge (1143–47 *Nazzenfuz*) (zbiorowe przezwisko mieszkańców) (Torkar 2009a: 415).

Žálec ← dop. od *Žalci (1654 *Vshauzah*) (n. mieszk. wsi *Žalina) (Torkar 2009a: 415).

5. Skrócenie sufiksu *-jane* > *-je*

Boróvlje ← *Boróvljane (< psł. *borъ ‘sosna’).

Dólje ← *Dóljane (1525 *Dolian*) (< psł. *dolъ ‘dół; dolina’).

Ždóvlje ← *Židovljane (1246 *Sidolach*) (< *Židъ, por. czas. *zъdati) (Scheinig 1905: 6).

6. Hybrydyzacja nazw

Jágnjed (wł. *Iainich*) ← **Jamnik* (1220 *Jamnich*) (< **jamni les* < psł. **jama* + friulski suf. *-ed* < łac. *-etum*) (Torkar 2012c: 695).

Prosníd (wł. *Prossenico*) ← **Prosenik* (< *prosen* < psł. **proso* + friulski suf. *-ed* < łac. *-etum*) (Frau 1978: 114; Torkar 2012c: 695). Sufiks słoweński *-ik* substytowany był friulskim *-ed*; inaczej: M. Snoj (2009: 335);

Vížinga (niem. *Visingen*) ← **Vyšynje* (*pol'e*) (< n. os. **Vyšь*) (Torkar 2015c: 165).

7. Singularyzacja i pluralizacja

Košana ← **Košane* (1689 *Kassane*, n. mieszk. na *-jane*) (< psł. **koša* 'sianokosy') (Torkar 2007a: 487; Snoj 2009: 204).

Kozmerice ← **Gostomerica* (1377 *Costameriça*) (< n. os. **Gostimirь*) (Košmrlj 1970: 107).

Hrénovice ← **Hrenovica* (1272 *Crenoviç*) (< psł. **hrěňbь* 'chrzan').

Ljubljana ← **Ljubljane* (1146 *Luwigana*, n. mieszk. na *-jane* do hydr. *Ljubija*) (< n. os. **L'ubovidь*) (Torkar 2007a: 267). Najprawdopodobniej pierwotną nazwą rzeki *Ljubljanicy* była *Ljubija* (dzisiaj tę nazwę nosi jedno z trzech źródeł *Ljubljanicy*), forma posesywna z suf. *-ja* od n. os. **Ljubid* (< **L'ubovidь*), por. pol. top. *Libidza*. Liczne nazwy na *-jane* już wcześniej przeszły singularyzację na bazie przemiany fonetycznej *-jane* > *-jana*.

8. Deminutywizacja

Modréjce ← **Modréje* (1321 *Modreçe*) (< n. os. **Modrějbь*) (Torkar 2010a: 133). Obok toponimu *Modrejce* z sufiksem *-ica* w lm. istnieje nazwa *Módrej*, która powstała z formy **Modreje* w wyniku singularyzacji (obiekty zlokalizowane są blisko siebie).

Telčice ← *Telče* (1433 *Teltschicz*) (< n. os. *Telьць*) (Bezłaj 1956: 255). Miejscowości *Telče* i *Telčice* znajdują się w sąsiedztwie.

II. ZMIANY FONOLOGICZNO-FONETYCZNE

1. Metateza

Cánkova ← **Stankova* (1784 *Kaltenbrun oder Szankowcze*) (< n. os. **Stanьko*). Wcześniej wywodzono ten top. od niem. n. os. *Zank* (Snoj 2009: 87).

Snéberje ← **Sebimirje* (1359 *Zzomebryach*, 1363 *Sewemriach*) (< n. os. **Seběmirь*) (Torkar 2015b: 108). F. Bezłaj (1977: 226; 1995: 279) wywodził top. *Sneberje* z bezprzyimkowego miejscownika **siń(ej)emь vyrbjě* (**sińьjь vyrbjь* 'siny wir') i porównywał go z macedońskim top. *Синевир*.

2. Afereza

Mágozd ← *Domagost (1570 *Domagost*) (< n. os. *Domagostь) (Torkar 2012c: 696). Wcześniej wywodzone ten top. z zestawienia *mali gozd ‘mały las’ (Čop 2007: 119; Snoj 2009: 87).

Modráže ← *Ninodraže (1490 *Nysodras*, 1822 *Minotrasch*) (< n. os. *Ninodragь) (Torkar 2011: 73).

oron. *Tóšč* ← *Ljutošec (1589 *Lotafschiz*) (< n. os. **L’utošь*) (Bezłaj 1956: 345).

3. Synkopa

Jázne ← *Jazbine (1523 *Jassbina*) (< psł. *ěžvina ‘nora borsuka’).

Ráčje selo ← *Radeče selo (1689 *Naradezheselu*) (< n. os. *Radęta) (Pintar 1912: 553).

4. Asymilacja i dysymilacja

Andól ← *Landol (< psł. *olni), por. pol. top. *Łania* (Torkar 2009b: 78). W dotychczasowych słoweńskich gramatykach historycznych nazwę tę objaśniano jako refleks psł. *qdolь, por. pol. ap. *Wądół*.

oron. *Gólovec* ← *Volovec (XVI–XVIII w. *Volouz*) (< n. os. *Volь < *Volimirь) (Torkar 2015a: 281). Stare zapisy odzwierciedlają pierwotną postać nazwy przed dysymilacją *v-v > g-v*.

Miren ← *Niren (< psł. *nyrьnь) (Torkar 2010b: 823). Wieś *Miren* znajduje się koło rzeki Wipawy, w miejscu, gdzie część rzeki znika i płynie dalej pod ziemią. Wcześniej wiązano nazwę z ap. *mir* (< łac. *murus*) (Snoj 2009: 263).

Prédoslje ← *Preraslje (1304 *Prerazel*) (< psł. *per-orslь), por. pol. *Przerośl*, ukr. *Перепісль*, serb. *Препасм* i *Пепасм* (Bezłaj 1967: 6; Snoj 2009: 328; Torkar 2012a: 320). Bezłaj wywodził top. *Prédoslje* od domniemanego ap. *prērōslo, nie przytaczając słowiańskiego materiału porównawczego. W literaturze serbskiej top. *Пепасм* zwykle wiąże się z nazwą iliryjskiego plemienia *Pirustae* (Aleksandar Loma, e-mail z 20 września 2012 r.).

5. Redukcja samogłoskowa

oron. *Krim* ← *Kurim (1689 *Khorim*, 1726 *Kurin*) (< psł. *kurimь (*vьrhь*) ‘dy-
miący (szczyt)’) (Torkar 2007b: 252). Por. czes. top. *Kouřim* i *Kuřim*.

6. Zanik spółgłosek wybuchowych

oron. *Pórezen* ← *Podresen (1654 *Vporssnimb*) (< psł. *podь versьnь) (Torkar 2003: 436), por. pol. top. *Września*.

Sódražica ← *Stojdražica (1220 *Stoidrasicz*) (< n. os. *Stojьdragь) (Bezłaj 1961: 204).

7. Udźwięcznienie

Radmirje ← *Bratimirje (1426 *Fretmansdorf Wratomyeri*) (< n. os. *Bratimirь) (Torkar 2013: 117).

Vizmarje ← *Višemirje (1421 *Geysmerstorf*) (< n. os. *Višemirь), por. pol. *Wyśmierzyce* (Torkar 2015c: 164). Wcześniej wywodzono ten top. od niem. n. os. *Gismar* (Snoj 2009: 461).

8. Lenicja i zanik spółgłosek zwartych

Pržanj ← *Prežganje (1823 *Preshgain*, dop. *Preshgaina*, 1826 *Persain*) (< czas. *žgati* 'prażyć') (Torkar 2011: 357).

9. Specyficzne zmiany fonetyczne

oron. *Blégoš* ← *Blagoš (n. os. *Blagošь) (Torkar 2010a: 247). Nazwę tę wywodzono wcześniej od niem. oron. *Flöherskofel* (Bezljaj 1976: 26; Kranzmayer, Lessiak 1983: 63; Snoj 2009: 65). Nie brano pod uwagę rzadkiej dialektalnej zmiany fonetycznej *a > e*, por. także *plámen > dial. plémen, kákat > dial. kékat* i in.

Borje (< *Dvorjane, 1392 *Wari*, 1468 *Bory*, 1496 *Tworiach*) (< psł. *dvorь, dial. *dbor > bor*);

Cvetkóvci ← *Svetohovci (1413 *Zwetochwawzen*) (< n. os. *Světohь) (Torkar 2010a: 50).

Gorjánsko ← *Dvorjansko (1308 *de Voriansco*) (< psł. *dvorь przez dial. *dgor > gor*) (Torkar 2015a: 98). Wcześniej wywodzono ten toponim od n. mieszk. *Gorjane (< ap. *gora*), ponieważ nie brano pod uwagę zmiany fonetycznej *dv > dg*, a także *v > g*.

Jéprca (< *Véprica) ← *Vépra gorica (1689 *Eperg* < *Eberberg) (< psł. *vepra gorica). Wcześniej wywodzono ten top. od niem. ap. *Herberge* 'nocleg; miejsce noclegu' (Ramovš 1924: 81; Snoj 2009: 177). Zmiana *v > j* nie została zauważona dotychczas w słoweńskim rozwoju fonetycznym, a większość przypadków poświadczona jest w nazwach własnych, np. *Jéperjek* < *Véprjane (1425 *Wepriach*), *Jénkovo* < *Vénkovo (1256 *Vincou*) (Torkar 2017: 335).

10. Transpozycja fonetyczna

a) niemiecko-słoweńska

Recenják ← *Krebzenbach* (1286 *Crebzenpach*, 1502 *Rakkonigk*) (< psł. *rakь);

b) słoweńsko-niemiecka

Čínžat ← *Senožet (1289 *Wisén*, 1618–1627 *zue Wisén oder Zinset*) (< psł. *sěnožětь 'sianożęć') (Štrekelj 1906: 48);

c) interdialektalna

Borovnica ← *Bravnica (*brav* 'bydło') (1312 *Vraunyz*, 1689 *Brauniza*, 1744 *Barounize*) (< *brav* 'drobna rogacizna', psł. *borvь, por. pol. top. *Browiniec* (Torkar 2017: 332). Dotychczas nazwę tę wywodzono bezwyjątkowo od ap. *bor* 'sosna'.

Nikt nie zwrócił uwagi na liczne zapisy historyczne, które przemawiają za pochodzeniem nazwy od ap. *brav*. W gwarze Borovnicy używa się formy *Brunica*, zaś w sąsiednich dialektach Vrhniki i innych osad — *Baraunica* (wywiad terenowy). Wymowa ta w XIX w. przyczyniła się do błędnej standaryzacji toponimu.

11. Zniemczenie fonetyczne

Kótlje ← **Hotlje* (1242 *Chotlach*) (< n. os. **Hotьlb*), por. pol. top. *Chotel* i top. *Köttlach* w Dolnej Austrii (Sušnik 1968: 45, Torkar 2008: 105).

Kotmára vas ← **Hotmirja ves* (1147 *Chotmarsdorf*) (< n. os. **Hotěmirь*) (Kavčič 1895: 4).

12. Przeglós

Iméno ← **Jamljane* (1404 *Stadlern*, 1780 *Jamlanska Wiesz*) (n. mieszk. na *-jane* < **jama* ‘dół do przechowywania plonów’ (Torkar 2016a: 98). F. Bezlaj (1976: 210) wywodził top. *Iméno* z psł. ap. **ojьminь* ‘wojownik’. Zapis z XVIII w. umożliwił — moim zdaniem — ustalenie poprawnej etymologii.

Írje ← **Jurje* (1436 i 1458 *z Geyring*, 1780 *Jerje*) (< n. os. *Jurij*). F. Bezlaj (1976: 212) wywodził *Írje* od ap. *ir* ‘wir, głębia’, nie zwracając uwagi na dostępne już wówczas zapisy historyczne, umożliwiające inne objaśnienia nazwy.

WNIOSKI

W procesie ustalania etymologii nazw własnych wielką rolę odgrywa nie tylko analiza fonetyczna i semantyczna, lecz także analiza słowotwórcza, ustalenie modelu, według którego nazwa została utworzona. Okazuje się, iż w kształtowaniu się słoweńskich nazw geograficznych ważną rolę odgrywały wariacje sufiksów ekwiwalentnych. Z powodu licznych innowacji w rozwoju fonetycznym języka słoweńskiego wielkie znaczenie dla ustalania etymologii nazw geograficznych mają zapisy historyczne. Ponadto należy brać pod uwagę gwarowe formy nazw, a także derywaty przymiotnikowe i nazwy mieszkańców.

Dzięki dokładnej analizie materiału onomastycznego udało się znaleźć wiele nowych przykładów paralel nazewniczych do toponimów słoweńskich w innych językach słowiańskich. Po raz kolejny okazało się, iż rozwój językowy charakteryzują zarówno systemowość i przewidywalność lingwistyczna, jak i językowa niesystemowość, i wynikająca z niej nieprzewidywalność lingwistyczna (Furlan 2016: 145).

LITERATURA

- Bańkowski A. 1982: *Zmiany morfemiczne w toponimii polskiej*, Ossolineum, Wrocław.
- Bezljaj F. 1956–1961: *Slovenska vodna imena*, 1–2, „Dela razreda za filološke in literarne vede” 9, SAZU, Ljubljana.
- Bezljaj F. 1976: *Etimološki slovar slovenskega jezika*, 1. knjiga: A–J, Mladinska knjiga, Ljubljana.
- Bezljaj F. 1977: *O imenih Sneberje, Sostro in drugo*, „Jezik in slovstvo” 23/8, s. 225–227. [Przedruk: M. Furlan (red.), *Zbrani jezikoslovni spisi I*, Založba ZRC, Ljubljana 2003, 572–574].
- Bezljaj F. 1995: *Etimološki slovar slovenskega jezika*, 3. knjiga: P–S, dopolnila in uredila M. Snoj in M. Furlan, Mladinska knjiga, Ljubljana.
- Blaznik P. 1986–1989: *Slovenska Štajerska in jugoslovanski del Koroške do leta 1500*, 1–3, „Historična topografija Slovenije” II, Obzorja, Maribor.
- Čop D. 2007: *Imenoslovje in etimologija imen*, „Jezikoslovni zapiski” 13/1–2: *Merkujev zbornik*, s. 117–125.
- Frau G. 1978: *Dizionario toponomastico del Friuli-Venezia Giulia*, Istituto per l'Enciclopedia del Friuli Venezia Giulia, Udine.
- Furlan M. 2016: *Slovenska etimologija med jezikoslovno predvidljivostjo in nepredvidljivostjo*, [w:] *taž, Prispevki k slovenski in slovanski etimologiji*, Založba ZRC, Ljubljana, s. 135–145.
- Jožefinski zemljevidi 1995–2001: *Slovenija na vojaškem zemljevidu 1763–1787 (1804): Opisi*, I–VII, ZRC SAZU in Arhiv Republike Slovenije, Ljubljana.
- Kavčič F. 1895: *Slovenska osebna imena koroških plemičev do l. 1500*, „Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko” V/1, s. 1–7.
- Kos M. 1975: *Gradivo za historično topografijo Slovenije (za Kranjsko do leta 1500)*, 1–3, SAZU, Ljubljana; <https://topografija.zrc-sazu.si>.
- Košmrlj M. 1970: *Dvočlenska antroponima v slovenskih krajevnih imenih*, „Onomastica jugoslavica” 2, s. 102–117.
- Kranzmayer E., Lessiak P. 1983: *Wörterbuch der deutschen Sprachinselmundart von Zarz/Sorica und Deutschrut/Rut in Jugoslawien*, Verl. des Geschichtsvereines für Kärnten, Klagenfurt.
- Malec M. 2003: *Słownik etymologiczny nazw geograficznych Polski*, PWN, Warszawa.
- Pintar L. 1912: *O krajnih imenih IV*, „Ljubljanski zvon” 32/10, s. 550–554.
- Ramovš F. 1924: *Historična gramatika slovenskega jezika*, II: *Konzonantizem*, Učiteljska tiskarna, Ljubljana.
- Scheinig J. 1905: *Die Ortsnamen des Gerichtsbezirkes Ferlach* [Sonderabdruck aus dem 56. Programme des Staats-Obergymnasiums, Klagenfurt].
- Šilov A. L. 2009: *Zvenigorod: čto zvenit i zvenit li?*, „Russkaâ reč” 1, s. 93–100.
- SKI 1985: F. Jakopin, T. Korošec, T. Logar, J. Rigler, R. Savnik, S. Suhadolnik. *Slovenska krajevna imena*, Cankarjeva založba, Ljubljana.
- Skok P. 1973: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, 3. knjiga: *poni–Ž*, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb.
- Snoj M. 2009: *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*, Modrijan–Založba ZRC, Ljubljana.
- Štrekelj K. 1906: *Razlaga nekaterih krajevnih imen po slovenskem Štajerju*, 1, „Časopis za zgodovino in narodopisje” 3, s. 41–64.
- Sušnik F. 1968: *In kaj so ljudje ko lesovi. Koroški zapisi*. Obzorja: Maribor; http://www.koropedija.si/index.php/In_kaj_so_ljudje_ko_lesovi (dostop 19 XII 2016).
- Torkar S. 2003: *K nastanku in pomenu nekaterih zemljepisnih imen v Baški dolini (Baška grapa, Hudajužna, Porezen, Loje, Logaršče, Kojca, Obloke, Robje, Podmelec)*, „Slavistična revija” 51/4, s. 429–442.
- Torkar S. 2007a: *O neprepznanih ali napačno prepznanih slovanskih antroponimih v slovenskih zemljepisnih imenih*: Čadrg, Litija, Trebija, Ljubija, Ljubljana, Biljana, „Folia onomastica Croatica” 16, s. 257–273.

- Torkar S. 2007b: *Substrat, adstrat ali neprepoznana slovanska dediščina?* Ig-Krim-Bača, [w:] *Slov'âns'ka filologijâ: Zbirnik naukovih prac'*, Ruta, Černivci, s. 250–258.
- Torkar S. 2008: *Slovenska zemljepisna imena, nastala iz slovanskih antroponimov*, „Slavistična revija” 56: *Kongresna številka*, s. 17–29.
- Torkar S. 2009a: *Flektivna derivacija v slovenskih krajevnih imenih (jezikovnozgodovinski vidik)*, „Slavistična revija” 56/57: *Trubarjeva številka*, s. 411–419.
- Torkar S. 2009b: *Mrvice iz imenoslovne malhe*, „Traditiones” 38/1, s. 77–87.
- Torkar S. 2009c: *Krajevna imena v občinah Postojna in Pivka*, [w:] J. Fikfak (red.), *Postojna: upravno in gospodarsko središče*, Galerija 2, Postojna, s. 383–405.
- Torkar S. 2010a: *Tvorba slovenskih zemljepisnih imen iz slovanskih antroponimov: identifikacija, rekonstrukcija in standardizacija*, doktorska disertacija, Univerza v Ljubljani, Ljubljana (ma-szynopsis).
- Torkar S. 2010b: *Imenoslovni vozli: Miren, Čepovan, Rubije*, „Goriški letnik” 33–34, s. 821–831.
- Torkar S. 2011: *Rebusi v slovenski onomastiki*, „Slavica Tartuensia” IX: *Lingvokul'turnoe prostranstvo sovremennoj Evropy čerez prizmu malyh i bol'sih âzykov*, s. 353–362.
- Torkar S. 2012a: *Predoslje a Prelosno (po 45 letech)*, „Acta onomastica” LIII, s. 316–322.
- Torkar S. 2012b: *VARIANTNOST SUFFIKSOV V SLOVENSKOJ TOponimii*, [w:] E. L. Berezovič (red.), *Ėtolingvistika. Onomastika. Ėtimologijâ*, č. 1, Izdatel'stvo Ural'skogo universiteta, Ekaterinburg, s. 147–148.
- Torkar S. 2012c: *Razpoznavanje slovenskih zemljepisnih imen*, „Slavistična revija” 60/4, s. 693–707.
- Torkar S. 2013: *Dvočlenski slovanski antroponimi v slovenski toponimiji*, „Jezikoslovni zapiski” 19/1, s. 111–128.
- Torkar S. 2014: *Odstiranje slovenskih krajevnih imen: Mengore in Kupljenik*, „Glasnik Slovenskega etnološkega društva” 4, s. 114–115.
- Torkar S. 2015a: *Varianty form s perehodom v > g i b > g v slovenskoj toponimii*, [w:] E. L. Berezovič (red.), *Ėtolingvistika. Onomastika. Ėtimologijâ*, Izdatel'stvo Ural'skogo universiteta, Ekaterinburg, s. 279–282.
- Torkar S. 2015b: *Odstiranje slovenskih krajevnih imen: Sneberje in Golavabuka*, „Glasnik Slovenskega etnološkega društva” 3–4, s. 108–110.
- Torkar S. 2015c: *Nemško-slovenski stiki v slovenski toponimiji*, „Linguistica” LV, s. 161–171.
- Torkar S. 2016a: *Odstiranje slovenskih krajevnih imen: Gorjansko in Imeno*, „Glasnik Slovenskega etnološkega društva” 1–2, s. 97–100.
- Torkar S. 2016b: *Krajevni imeni Davča in Avče. Substrat (keltski, romanski), adstrat (furlanski), superstrat (nemški) ali slovanska dediščina?*, [w:] M. Biolik i in. (red.), *Slavica. Onomastica. Regionalia. Prace dedykowane Panu Profesorowi Jerzemu Dumie*, Wyd. UWM w Olsztynie, Olsztyn, s. 205–212.
- Torkar S. (2017): *Razpoznavanje slovenskih zemljepisnih imen (2)*, „Jezikoslovni zapiski” 23/2, s. 331–341.
- Zdovc P. 1993: *Slovenska krajevna imena na avstrijskem Koroškem./Die slowenischen Ortsnamen in Kärnten/ : pisava, izgovarjava in naglas, vezava in sklanjatev ter izpeljava slovenskih koroških krajevnih imen*, gradivo zbral, izbral in uredil P. Zdovc, Dunaj, Slovenski znanstveni inštitut, Celovec.

SKRÓTY

ap.	— apelatyw	n. os.	— nazwa osobowa
czas.	— czasownik	oron.	— oronim
czes.	— czeski	pol.	— polski
dial.	— dialektałny	psł.	— prasłowiański
dop.	— dopełniacz	serb.	— serbski
hydr.	— hydronim	stp.	— staropolski
lm.	— liczba mnoga	suf.	— sufiks
łac.	— łaciński	top.	— toponim
mian.	— mianownik	ukr.	— ukraiński
niem.	— niemiecki	wł.	— włoski
n. mieszk.	— nazwa mieszkańców		

ON THE MOST CHARACTERISTIC MORPHEMIC AND PHONOLOGICAL/PHONETIC CHANGES IN SLOVENIAN TOPONYMS

SUMMARY

In proper name etymology the word-formation analysis, i.e. identifying the model used to form the name, is of particular importance, alongside the phonological and semantic aspects. The paper shows that the competition between equivalent affixes played an important role in the formation of Slovenian toponyms.

Due to numerous innovations in the phonological/phonetic development of the Slovenian language, historical records importantly contribute to the etymological analysis of toponyms, as do extant vernacular forms of the name together with their adjectival and demonymic derivations.

As expected, finding the counterparts in other Slavic languages — or confirming their non-existence — often proved very useful when analysing Slovenian toponyms.

Likewise, the present study once more shows that linguistic development is characterized by both linguistic systematicity and therefore linguistic predictability, and also linguistic non-systematicity and therefore linguistic unpredictability (Furlan 2016: 145).

Key words: morphemic changes, phonological/phonetic changes, Slovenian toponyms, etymology of Slovenian geographical names